

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS IŠMOKŲ VAIKAMS ĮSTATYMO NR. I-621
9(1) STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-711

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. vakarinio posėdžio metu priimtą sprendimą (protokolas Nr. SPP-82), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 9(1) straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-711 (toliau – Įstatymo projektas) tikslui – išplėsti šeimų, kurios gali gauti vaiko priežiūros kompensacinę išmoką, ratą, tačiau pasiūlyti Seimui Įstatymo projektą tobulinti, atsižvelgiant į toliau pateiktas pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymo projektu siūloma 5,2 bazinių socialinių išmokų dydžio vaiko priežiūros kompensacinę išmoką už vaiką, kuris nėra ugdomas pagal ikimokyklinio ugdymo programą valstybinėse ar savivaldybių, ar nevalstybinėse įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programas, ir pagal vaiko priežiūros sutartį su vaiko tėvu (įtėviu) ar globėju už atlyginimą yra prižiūrimas fizinio asmens, vykdančio vaikų dienos priežiūrą Lietuvos Respublikoje pagal individualios veiklos vykdymo pažymą ar darbo sutartį, skirti ir mokėti ne tik dirbantiems vaiko tėvams (įtėviams) ar globėjams, bet ir pagal profesinio mokymo programą besimokantiems ar pagal nuolatinės formos studijų programą studijuojantiems vaiko tėvams (įtėviams) ar globėjams net ir tais atvejais, jeigu su jais bendrai gyvenantys asmenys, kurie kartu augina ir (ar) globoja vaiką, taip pat mokytųsi ar studijuotų. Įvertinus Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytą siekį „užtikrinti didesnę socialinę teisingumą, nes kompensacinė išmoka taps prieinama ir toms šeimoms, kuriose vienas iš tėvų studijuoja ar mokosi profesinėje mokykloje, o kitas dirba“, siūlytina tikslinti Įstatymo projektu siūlomą Išmokų vaikams įstatymo 9¹ straipsnio 1 dalies formuluotę nustatant, kad vaiko priežiūros kompensacinė išmoka būtų skiriama ir mokama tais atvejais, kai vienas iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjų dirba, o kitas mokosi ar studijuoja.

2. Pagal Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo 13 straipsnio 1 dalį, profesinis mokymas gali būti vykdomas pagal formaliojo ir neformaliojo profesinio mokymo programą. Pagal Įstatymo projektu siūlomą teisinį reguliavimą vaiko priežiūros kompensacinė išmoka būtų skiriama, jei vienas iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjų mokytųsi tiek pagal formaliojo, tiek neformaliojo profesinio mokymo programą. Neformalusis profesinis mokymas yra orientuotas į platesnį asmenų ratą, įskaitant ir tuos, kurie gali siekti įgyti tam tikrų įgūdžių tik savišvietos tikslais, neketindami įgyti profesiją ir integruotis į darbo rinką. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytas siekis – „pakeitimas padės jaunoms

šeimoms lengviau derinti vaikų auginimą su mokslu, skatins neprarasti galimybes <...> įgyti profesiją, taip stiprinant jų ilgalaikes galimybes darbo rinkoje“, siekiant užtikrinti vaiko priežiūros kompensacinės išmokos taiklumą, siūlytina patikslinti Įstatymo projektu siūlomą Išmokų vaikams įstatymo 9¹ straipsnio 1 dalies formuluotę nurodant, kad vaiko priežiūros kompensacinė išmoka būtų skiriama, jeigu vienas iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjų mokosi pagal formaliojo profesinio mokymo programą ar studijuoja aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės studijų formos programą.

Siekiant užtikrinti asmenų lygiateisiškumo principą visiems besimokantiems ar studijuojantiems asmenims, siūlytina papildyti asmenų, turinčių teisę gauti vaiko priežiūros kompensacinę išmoką, ratą, įtraukiant vaiko tėvus (įtėvius) ar globėjus, besimokančius pagal bendrojo ugdymo programą ar formaliojo profesinio mokymo programą kartu su bendrojo ugdymo programa, taip pat studijuojančius doktorantūroje ar rezidentūroje.

Siekiant teisinio aiškumo, Įstatymo projekte siūlytina nustatyti, kad besimokantys ar studijuojantys vaiko tėvai (įtėviai) ar globėjai turėtų teisę gauti vaiko priežiūros kompensacinę išmoką ir mokymo įstaigos suteiktų akademinį atostogų dėl svarbių priežasčių (ligos arba nėštumo ir gimdymo ar atostogų vaikui prižiūrėti, jeigu dėl vaiko priežiūros kompensacinės išmokos skyrimo kreipiamasi už kitą vaiką, negu suteiktos akademinės atostogos vaikui prižiūrėti, arba atlikti privalomąją pradinę karo tarnybą) laikotarpiu.

Pritarus šiems pasiūlymams ir šio nutarimo 1 punkte pateiktam pasiūlymui, siūlytina Įstatymo projekto 1 straipsnį išdėstyti taip:

„1 straipsnis. 9¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9¹ straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Vaiko priežiūros kompensacinė išmoka – 5,2 bazinės socialinės išmokos dydžio per mėnesį – skiriama ir mokama vienam iš vaiką auginančių tėvų (ar turimam vieninteliam iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjui, kai vaiko globa nustatyta šeimoje, už kiekvieną vaiką, kuris nėra ugdomas pagal ikimokyklinio ugdymo programą valstybinėse ar savivaldybių, ar nevalstybinėse įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programas, ir pagal vaiko priežiūros sutartį su vaiko tėvu (įtėviu) ar globėju (toliau – vaiko priežiūros sutartis) už atlyginimą yra prižiūrimas fizinio asmens, vykdančio vaikų dienos priežiūrą Lietuvos Respublikoje pagal individualios veiklos vykdymo pažymą ar darbo sutartį, (toliau – vaiko priežiūrą vykdančio fizinio asmens), jeigu bendrai gyvenantys asmenys arba globėjas ir su juo bendrai gyvenantis asmuo, kurie augina ir (ar) globoja vaiką, atitinka bent vieną iš šių reikalavimų:

1) bendrai gyvenantys asmenys arba globėjas ir su juo bendrai gyvenantis asmuo, kurie augina ir (ar) globoja vaiką, dirba pagal darbo sutartį ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindą arba yra savarankiškai dirbantys asmenys, išskyrus darbingo amžiaus asmenis, kuriems nustatytas 0–25 procentų dalyvumo lygis;

2) vienas iš bendrai gyvenančių asmenų (ar turimas vienintelis iš vaiko tėvų (įtėvių) arba globėjas ar su juo bendrai gyvenantis asmuo, kurie augina ir (ar) globoja vaiką, dirba pagal darbo sutartį ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindą arba yra savarankiškai

dirbantis asmuo, išskyrus darbingo amžiaus asmenis, kuriems nustatytas 0–25 procentų dalyvumo lygis, o kitas (ar turimas vienintelis iš vaiko tėvų (įtėvių), globėjas) mokosi pagal bendrojo ugdymo programą, formaliojo profesinio mokymo programą kartu su bendrojo ugdymo programa ar pagal formaliojo profesinio mokymo programą arba studijuoja aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės studijų formos programą, doktorantūroje ar rezidentūroje (įskaitant asmenis akademinių atostogų, suteiktų dėl ligos arba nėštumo ir gimdymo ar atostogų vaikui prižiūrėti, jeigu dėl vaiko priežiūros kompensacinės išmokos skyrimo kreipiamasi už kitą vaiką, negu suteiktos akademinės atostogos vaikui prižiūrėti, arba atlikti privalomąją pradinę karo tarnybą, laikotarpį).“

3. Siekiant užtikrinti tinkamą Įstatymo projektu siūlomo teisinio reguliavimo įgyvendinimą, atsižvelgiant į tai, kad, priėmus įstatymą, Vyriausybė ir socialinės apsaugos ir darbo ministras iki įstatymo įsigaliojimo turės priimti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus, siūlytina nustatyti, kad priimtas įstatymas įsigalioja 2026 m. birželio 1 d.

4. Siekiant tinkamai įtraukti Įstatymo projektu teikiamus pasiūlymus į Išmokų vaikams įstatymą ir užtikrinti sklandų jų įgyvendinimą, siūlytina Įstatymo projektą papildyti teisės normomis, reguliuojančiomis vaiko priežiūros kompensacinės išmokos nutraukimo pagrindą, kai vienas iš tėvų (įtėvių) ar globėjas nutraukia mokymąsi ar studijas. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Įstatymo projektą papildyti 2 straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 1 dalies 23 punktą ir jį išdėstyti taip:

„23) asmuo, kuriam paskirta šio įstatymo 9¹ straipsnyje nustatyta išmoka, ir (ar) su juo bendrai gyvenantis asmuo, kurie augina ir (ar) globoja vaiką, nedirba pagal darbo sutartį ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu arba nėra savarankiškai dirbantys asmenys, išskyrus darbingo amžiaus asmenis, kuriems nustatytas 0–25 procentų dalyvumo lygis, ar nutraukia mokymąsi ar studijas – nuo darbo sutarties ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu arba savarankiškos veiklos nutraukimo dienos ar nuo mokymosi ar studijų nutraukimo dienos.“

5. Siekiant užtikrinti Įstatymo projektu siūlomų nuostatų taikymo aiškumą, siūlytina Įstatymo projektą papildyti nuostatomis dėl teisės normų taikymo po įstatymo įsigaliojimo, nustatant, kad vaiko priežiūros kompensacinė išmoka bus skiriama ir mokama ne tik po įstatymo įsigaliojimo pradėjusiems mokytis ar studijuoti, bet ir tiems asmenims, kurie pradėjo mokytis ar studijuoti iki įsigaliojant šiam įstatymui, taip pat nuostatomis dėl teisės normų taikymo tais atvejais, kai teisė gauti vaiko priežiūros kompensacinę išmoką atsirado iki įsigaliojant įstatymo pakeitimams ir ši išmoka bus skiriama ir mokama už praėjusius mėnesius iki įstatymo įsigaliojimo. Pritarus šiam pasiūlymui ir šio nutarimo 3 punkte pateiktam pasiūlymui, kad priimtas įstatymas įsigaliojotų 2026 m. birželio 1 d., siūlytina Įstatymo projektą papildyti 3 straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, taikymas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 4 dalį, įsigalioja 2026 m. birželio 1 d.

2. Jeigu vaiko tėvai (įtėviai) ar globėjas ir fizinis asmuo, vykdamas vaikų dienos priežiūrą Lietuvos Respublikoje pagal individualios veiklos vykdymo pažymą ar darbo sutartį, vaiko priežiūros sutartį ar darbo sutartį pasirašė, vaikas buvo prižiūrimas pagal šią sutartį ir vienas iš vaiko tėvų (įtėvių) (ar turimas vienintelis iš vaiko tėvų (įtėvių)), globėjas ar su juo bendrai gyvenantis asmuo, kurie augina ir (ar) globoja vaiką, pradėjo mokytis ar studijuoti pagal šio įstatymo 1 straipsniu išdėstytoje Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo 9¹ straipsnio 1 dalyje nustatytas programas, doktorantūroje ar rezidentūroje iki 2026 m. gegužės 31 d., nuo 2026 m. birželio 1 d. vaiko priežiūros kompensacinė išmoka skiriama ir mokama, jeigu vaiko tėvai (įtėviai) (ar turimas vienintelis iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjas ir su juo bendrai gyvenantis asmuo, kurie augina ir (ar) globoja vaiką, vaikas ir vaiko priežiūros veiklą vykdamas fizinis asmuo atitinka šio įstatymo 1 straipsniu išdėstytoje Išmokų vaikams įstatymo 9¹ straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus.

3. Asmenims, kurie teisę gauti vaiko priežiūros kompensacinę išmoką įgijo iki 2026 m. gegužės 31 d., tačiau dėl jos skyrimo kreipėsi 2026 m. birželio 1 d. ar vėliau, ši išmoka už praėjusį laikotarpį nuo teisės gauti vaiko priežiūros kompensacinę išmoką atsiradimo dienos iki 2026 m. gegužės 31 d. skiriama ir mokama pagal Išmokų vaikams įstatymo nuostatas, galiojusias iki 2026 m. gegužės 31 d.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2026 m. gegužės 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.“

6. Pritarus Įstatymo projektu siūlomam teisiniam reguliavimui, vaiko priežiūros kompensacinę išmoką kasmet papildomai gautų apie 80–100 asmenų ir tam, preliminariais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaičiavimais, kasmet iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto reikėtų papildomai skirti apie 440 tūkst. eurų, o pritarus šio nutarimo 3 punkte pateiktam pasiūlymui, kad priimtas įstatymas įsigaliotų 2026 m. birželio 1 d., – papildomai 2026 metams reikėtų apie 220 tūkst. eurų. Įstatymo projektu siūlomos nuostatos būtų įgyvendinamos neviršijant 2026–2028 metams suplanuotų valstybės biudžeto asignavimų, skirtų užtikrinti išmokų vaikams mokėjimą.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras